

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра логопедії та спеціальної психології

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З МЕТОДИКОЮ
ВИКЛАДАННЯ**

**підготовки здобувачів ступеня вищої
освіти магістра**
(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 016 Спеціальна освіта
(шифр і назва спеціальності)

Слов'янськ – 2016 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ЛОГОПЕДІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Мамічева О.В. – доктор психол. наук, проф. кафедри логопедії та спеціальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Панасенко Е.А. – доктор пед. наук, проф., зав. каф. практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Дмитрієва І.В. - доктор пед. наук, проф., зав. каф. ТКіО ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рекомендовано до впровадження
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«17» лютого 2016 року

Протокол № 2

Перший проректор _____ Набока О. Г.

ВСТУП

Навчальна програма дисципліни «Спеціальна психологія з методикою викладання» складена відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 016 Спеціальна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є педагогічні, методичні умови успішного оволодіння методами навчання спеціальної психології, методикою психолого-педагогічних досліджень, а також практикою навчання та виховання аномальних дітей здобувачами вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: «Спеціальна психологія», «Логопсихологія», «Невропатологія», «Психолого-педагогічна діагностика», «Клініка розумової відсталості».

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Зміст психології навчання та методи навчання.
2. Теоретичні основи спеціальної психології.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Спеціальна психологія з методикою викладання» є наступне: ознайомлення з динамікою розвитку спеціальної освіти; оволодіння майбутніми фахівцями спеціальної освіти вміннями застосовувати загально навчальні, психолого-педагогічні технології в практичній діяльності навчання та виховання аномальних дітей.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни «Спеціальна психологія з методикою викладання» є: ознайомлення здобувачів вищої освіти з концептуальними й теоретичними положеннями про нові форми, психолого-педагогічні технології, основні проблеми навчання, виховання та корекції пізнавальних процесів і діяльності дітей в різноманітних типологічних аспектах.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- соціокультурна компетентність – здатність до особистісної й професійної самоактуалізації і самореалізації у спеціальній школі на засадах високої світоглядно-методологічної культури; цілісного осягнення генези освіти; національних та європейських концепцій філософії освіти, готовність до встановлення співвідношення ролі спеціальної психології з методикою викладання як науки, структури форм і методів наукового пізнання.

- інформаційна компетентність – здатність до пошуку, обробки й використання інформації щодо методики викладання спеціальної психології, здатність до розв'язання психолого-педагогічних проблем у професійній діяльності в умовах сучасної спеціальної освіти; розробка функціональної структури електронного навчального середовища для підтримки навчального процесу (психолого-педагогічні технології, електронні програми, підручники); здатність використовувати сучасні мультимедійні та мережеві технології, ресурси Інтернет для забезпечення дистанційної форми навчання у ВНЗ, використовувати спеціалізовані програмні розробки в освітній науковій, управлінській діяльності, аналізувати доцільність їх використання у навчальному процесі спеціальної галузі освіти; готовність розвитку у здобувачів навичок критичного мислення, надання підтримки безперервного розумового процесу; готовність до ведення нормативно звітної документації вищого навчального закладу на електронних носіях; здатність орієнтування у потоці наукової інформації, ведення наукового пошуку; здійснення наукових досліджень у спеціальній школі для насичення навчального процесу та вишу власними інтелектуальними здобутками щодо методики викладання спеціальної психології; готовність застосовувати відповідну методологію для досягнення результатів і обґрунтування висновків.

- комунікативна компетентність – забезпечення прямого і зворотнього зв'язку з вихованцями спеціальної школи, адміністрацією загальноосвітнього навчального закладу, студентами, науково-практичними працівниками з урахуванням особливостей професійної комунікації за умовами умовами спеціальних закладів та ВНЗ; здатність правильно, аргументовано, логічно будувати висловлювання, володіти навичками презентації результатів роботи; готовність до грамотного ведення дискусії; здатність забезпечувати сприятливий психологічний клімат у студентському, педагогічному або учнівському колективах; готовність до ефективної комунікації та представлення комплексної інформації з методики викладання спеціальної психології на досконалому рівні.

- здоров'язберезувальна компетентність – готовність майбутнього фахівця або викладача до організації здоров'язберігаючого простору навчального закладу на основі здоров'язберезувальних умінь і навичок, що забезпечують розвиток психофізичних здібностей і якостей; готовність оцінювати та коректувати безпеку педагогічного процесу в освоєнні навчання освітньої спеціальної галузі, забезпечувати заходи з охорони праці в процесі роботи за фахом, проводити аналіз умов праці за показниками чинників виробничого середовища, виявляти джерела небезпечних явищ, професійних захворювань; здатність проводити інструктажі з техніки безпеки на робочому місці, поліпшувати умови праці, відповідати за колективну та власну безпеку.

- акмеологічна компетентність – здатність вільно орієнтуватися в теоретико-практичних аспектах спеціальної психології та методики її викладання, критеріях та рівнях професіоналізму викладача ВНЗ; спроможність ставити мету й формулювати завдання, пов'язані з реалізацією власної професійної діяльності, оцінювати процес і результати діяльності осіб з особливими освітніми потребами та (або) студентів, їхні потенційні можливості, готовність майбутнього фахівця із спеціальної освіти та викладача до постійного самовдосконалення та самоактуалізації, мотивації

високих досягнень, професійних результатів; готовність самостійно освоювати нові технології навчання спеціальної освітньої галузі; здатність до креативного мислення, яке дозволяє зрозуміти та розв'язати психолого-педагогічні проблеми, зберігаючи при цьому критичне ставлення до сталих наукових компетенцій у галузі спеціальної психології та методики її викладання; готовність до реалізації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері спеціальної психології, апробації та представлення її результатів у публікаціях.

спеціальні:

- психолого-педагогічна компетентність – здатність навчати та виховувати майбутнього фахівця зі спеціальної освіти на основі глибокого усвідомлення сутності начально-виховного процесу як управління розвитком особистості, знання рушійних сил та специфіки навально-виховного процесу як системи, її функціональних та структурних компонентів щодо сучасних технологій спеціальної психології; готовність до аналізу психологічного аспекту форм навчальних занять у вишу, реалізації різних підходів до організації сучасної лекції та семінарсько-практичних занять зі спеціальної психології; здатність до здійснення психолого-педагогічної діагностики; застосування засобів педагогічної майстерності викладача ВНЗ, володіння вміннями проектування реалізації і корекції технологічного освітнього процесу в галузі спеціальної психології; здатність до аналізу та наукової інтерпретації основних напрямків і завдань виховання у вищому навчальному педагогічному закладі, до використання форм, методів та засобів виховної діяльності у ВНЗ; усвідомлення змісту роботи, обов'язків та вимог до сучасного викладача вишу; здатність до визначення критеріїв і показників вихованості студентів; готовність розробляти й реалізовувати форми гуманізації психолого-педагогічного процесу у вищій школі; здатність визначати шляхи формування авторитету викладача вишу, усвідомлювати роль студентської академічної групи та самоврядування у вихованні студентів; спроможність організовувати діяльність та керувати навчальним

зкладом на основі знань про світові та вітчизняні концепції, методи управління у сфері спеціальної освіти, нести за них відповідальність; здатність до імплементації законодавчих та нормативно-правових актів у галузі спеціальної та вищої освіти.

- методична компетентність – здатність до інтерпретації поняття «фундаментальний підхід до спеціальної психології та методики її викладання» у сучасній психолого-педагогічній теорії та практиці; готовність до аналізу, узагальнення й комплексного поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання спеціальної психології; здатність імплемувати особливості інноваційних підходів до методики спеціальної психології в спеціальній освітній діяльності; застосовувати в практичній діяльності знання з інтегрованих, особистісно-орієнтованих, розвивальних технологій, здатність до ретроспективного аналізу сучасних тенденцій розвитку, педагогічних концепцій, сутності, структури, навчання у галузі спеціальної психології; спроможність дозованого викладання навчального матеріалу на лекційних та практичних заняттях, розробляти НМК навчальної дисципліни, методичні рекомендації, мультимедійний супровід до різних форм занять та спец. курсів у вищій школі; здатність здійснювати самостійну наукову роботу, користуватися сучасними методами навчання, як складовою психолого-педагогічної компетенції викладача вищої школи.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 120 години / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1.

Зміст психології навчання та методи навчання.

Тема 1. Предмет методики викладання спеціальної психології, її зміст, задачі і функції.

Предмет, об'єкт, основні поняття спеціальної психології. Система загальнопсихологічних понять: психічна діяльність, психічні процеси,

функціональна психологічна система, мовне опосередкування, елементарні та вищі психічні функції, інтеріоризація, екстеріоризація, розвиток та формування психіки. Психологічні поняття, обумовлені специфікою предмету, об'єкту та методів досліджень в спеціальній психології: аномальний розвиток психіки, первинні та вторинні симптоми аномального розвитку, структура психічного дефекту.

Спеціальна психологія в системі педагогічних наук.

Тема 2. Природничо-наукова основа спеціальної психології.

Методика вивчення історії спеціальної психології та розвитку навчання й виховання аномальних дітей. Роль Л.С. Виготського в розвитку спеціальної психології.

Соціально-педагогічні передумови формування мети навчання аномальних дітей у вітчизняній та зарубіжній педагогіці.

Концепція спеціальної освіти аномальних дітей в Україні.

Тема 3. Психологія навчальної діяльності студента, методи та форми викладання спеціальної психології.

Психологічна теорія навчальної діяльності. Формування навчальної діяльності студентів. Теорія навчання та викладання спеціальної психології у вищому навчальному закладі. Методи навчання.

Лекційна форма навчання. Методика читання лекції. Практичні, семінарські і лабораторні заняття в навчальних групах. Методика організації і керування навчальною дискусією. За місцем, яке посідає контроль у навчальному процесі, розрізняють попередній (вхідний), поточний, рубіжний і підсумковий контроль.

Тема 4. Особливості самостійної роботи та психолого-педагогічного контролю студентів.

Перевірка виконання домашніх завдань, науково-дослідних і контрольних робіт. Уміння студента самостійно працювати з психолого-педагогічною літературою. Перевірка конспектів лекцій і рекомендованої літератури. Перевірка і оцінка рефератів по частині лекційного курсу, який

самостійно пророблюється. Індивідуальна співбесіда зі студентом на консультаціях. Контроль і корекція навчальної діяльності студента. Оцінка результатів навчальної діяльності студентів. Функції контролю знань студентів. Дидактичні принципи контролю знань.

Методика проведення заліків.

З деяких предметів (теоретичні курси, виробнича практика) застосовується диференційований залік з виставленням оцінок за п'ятибальною шкалою. По лекційному курсу або окремих його частинах, які не супроводжуються лабораторними або практичними заняттями, викладач може проводити співбесіди або колоквиум, пропонувати усні або письмові (за білетами) запитання. Викладачеві корисно продивлятися конспект студента. Нерідко студенти ставляться до залікового предмета як до другорядного, малозначного і не приділяють достатньо часу для підготовки до нього. З великих курсів перед заліком корисне проведення колоквиуму.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні основи спеціальної психології.

Тема 5. Психологічна наука про закономірності і особливості психічного розвитку аномальних дітей.

Сучасна “класифікація аномального дитинства”. Вітчизняна спеціальна психологія про специфічні та загальні особливості психічного розвитку аномальних дітей. Проблема взаємозв'язку навчання та психічного розвитку (Л.С. Виготський про “актуальний рівень та зону найближчого розвитку”).

Сутність, принципи, засоби та значення корекційно-спрямованого навчання в психічному розвитку аномальних дітей в спеціальних закладах.

Сучасні підходи в класифікації розумово відсталих дітей у вітчизняній та зарубіжній дефектології. Загальна психологічна характеристика олігофреній за формами та ступенем тягості. Класифікація олігофреній: неускладнена і ускладнена форми / Певзнер М.С./ Комплексний характер

корекційної роботи з аномальною дитиною з врахуванням психологічних особливостей, обумовлених структурою психічного дефекту.

Психологічна характеристика форм органічної деменції внаслідок шизофренії, епілепсії, захворювань головного мозку.

Тема 6. Діти з порушеннями психічного розвитку (ППР).

Поняття “порушення психічного розвитку” та його класифікація. Психолого-педагогічна характеристика дітей з ППР. Особливості корекційно-виховної роботи у закладах для дітей з ППР. Деякі особливості психічних процесів дітей з ППР (дошкільного та шкільного віку). Принципи навчання і виховання дітей з ППР.

Тема 7. Особливості пізнавальних процесів розумово відсталих дітей.

Відчуття та сприймання розумово відсталих дітей. Пороги чутливості та диференціювання відчуттів. Фізіологічні механізми сприймання та їх порушення. Особливості зорового, слухового, тактильного сприймання.

Психологічні особливості пам'яті та уявлення розумово відсталих дітей. Фізіологічні механізми пам'яті та їх порушення. Особливості запам'ятовування (звуження об'єкту, недостатня осмисленість, послідовність), мимовільне і довільне запам'ятовування, особливості відтворення та впізнання, механічна та логічна пам'ять. Особливості уявлень (зорових, просторових, часових).

Психологічні особливості формування мислення аномальних дітей. Порушення операційної структури мислення (аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, абстрагування, конкретизації, класифікації, систематизації). Теорія поетапного формування розумових дій /П.Я. Гальперін/, як психологічна основа корекції мислення в учнів допоміжної школи.

Психологічні особливості уваги розумово відсталих дітей. Фізіологічні механізми. Особливості мимовільної, довільної уваги. Властивості уваги, прояви порушень.

Психологічні особливості мовлення і мовленевої діяльності розумово відсталих. Фізіологічні механізми мовлення та їх порушення. Функції мовлення. Експресивне та письмове мовлення. Порушення словесного опосередкування.

Розвиток пізнавальних процесів аномальних дітей в процесі корекційної навчально-виховної роботи та психологічні умови їх підтримання в процесі навчання.

Тема 8. Емоційно-вольова сфера та індивідуальні особливості розумово відсталих дітей.

Емоції та почуття розумово відсталих дітей. Особливості інтелектуальних почуттів. Їх розвиток в умовах корекційної навчально-виховної роботи.

Психологічна характеристика волі розумово відсталих. Патологічні розлади волі. Корекційна роль навчання в процесі розвитку волі.

Характер аномальних дітей. Фізіологічні основи, прояви патологічних рис. Взаємодія спеціального коригуючого виховання рис характеру з комплексним підходом до дітей з грубими проявами патології характеру.

Тема 9. Психологічні особливості дітей з порушеннями аналізаторів.

Діти з порушеннями слуху. Діти з порушеннями зору. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату.

Класифікація дітей з порушеннями слуху: в залежності від часу порушення слуху, від рівня поразення слуху, від відстані слухового сприймання.

Специфічні особливості мислення й мови дітей з порушеннями слуху. Принципи навчання, виховання таких дітей та корекційно-виховної роботи з ними. Проблеми компенсації глухоти.

Зміст навчання й виховання дітей з порушеннями слуху.

Класифікація зорових порушень у дітей. Причини порушень зору.

Особливості психічного розвитку дітей з порушеннями зору: розвиток логічного мислення, особливості порушень сприймання.

Принципи навчання, виховання та корекційно-виховної роботи з дітьми, що мають порушення зору в дошкільних та шкільних закладах спеціального призначення. Проблеми компенсації сліпоти.

Характеристика мовленнєвих порушень й основних педагогічних заходів з їх попередження та корекції.

Діти з порушеннями опорно-рухового апарату. Класифікація порушень. Корекційно-педагогічна робота при навчанні дітей з церебральним паралічем. Принципи навчання та виховання таких дітей різних вікових груп.

Особливості навчання в спеціальних школах для дітей з ДЦП.

3. Рекомендована література

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2-х кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади / І. Д. Бех // Наукове видання. – К. : Либідь, 2003 . – 344 с.
2. Бех І. Д. Теоретичні основи навчання й розвитку аномальних дітей / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. 1995 . № 4.- Київ. : АПН України.- С. 147 – 162.
3. Бондар В. І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці / В. І. Бондар / Навч. посіб. – К. : Наш час, 2005 . – 176 с.
4. Борякова Н. Ю. Рання діагностика і корекція затримки психічного розвитку / Н. Ю. Борякова / – М., 2000 . – 146 с.
5. Висковатова Т. П. Психологические особенности подростков с отклонениями в психическом развитии / Т. П. Висковатова // Учебно-методическое пособие (по курсу «Юридическая психология»), Одесса: ПНЦ АПН Украины, 2003 . – 60 с.
6. Герасимова В.С. Методика викладання психології: курс лекцій. / В. С. Герасимова / – М. : Видавництво Ось-89, 2004 . – 112 с.

7. Бугрименко Е. А. Готовность детей к школе. Диагностика психического развития и коррекция его неблагоприятных вариантов / Е. А. Бугрименко, А. Л. Венгер, К. Н. Политова, Е. Д. Сушкова / - МОРФ, 1992 . – 206 с.
8. Єременко І. Г. Дидактичні основи уроку в допоміжній школі. / І. Г. Єременко / – К. : Рад. шк., 1996 . – 130 с.
9. Засенко В. В. Спеціальна освіта в Україні: стан, пошуки, перспективи / В. В. Засенко // Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: наук.-метод. зб.:Вип.2 / В. В. Засенко; [за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка]. – К. : Наук. світ, 2001 . – С. 11-13.
- 10.Ілляшенко Т. Д. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання: Навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів. / Т. Д. Ілляшенко, Н. А. Бастун, Т. В.Сак / – К. : ІЗМН, 1997 . – 128 с.
- 11.Колупаєва А. А. Проблеми державної підтримки дітей із особливими потребами в Україні / А. А.Колупаєва // Актуальні проблеми виховання та навчання студентів із особливими потребами: зб. наук. праць [за заг. ред. П. М. Таланчука, Г. В. Онкович]. – К. : Університет “Україна”., 2000 . – С. 27 – 29.
- 12.Корекційна спрямованість початкового навчання у спеціальній школі інтенсивної педагогічної корекції: Методичні рекомендації / Укл. Л. С. Вавіна / – К. : ІСДО, 1995 . – 60 с.
- 13.Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: Учебное пособие. / В. А. Липа / Донецк: Лебідь, 2002 . – 327 с.
- 14.Ляудіс В. Я. Методика викладання психології. / В. Я. Ляудіс / Видавництво: УРАО, 2000 . – 128 с.
- 15.Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості / С. Д. Максименко / [наукова монографія]. – К. : КММ, 2006 . – 255 с.
- 16.Максименко С. Д. Основи генетичної психології. / С. Д. Максименко / – К. : НПЦ Перспектива, 1998 . – 163 с.

17. Мамічева О. В. Експериментальне дослідження взаємозв'язку предметно-педагогічних здібностей, педагогічного стилю та індивідуальності викладачів вищих навчальних закладів / О. В. Мамічева, О. М. Попова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Серія «Психологія», № 22, 2009 . – С. 44–49.
18. Мамічева О.В. Педагогічні здібності викладачів дефектології / О. В. Мамічева // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. акад. С. Д. Максименка. – Житомир: «Вид-во ЖДУ ім. І. Франка», 2009 . – т. 7, вип. 19 – С. 130–134.
19. Матвєєва М. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку. Навчально-методичний посібник. / М. П. Матвєєва, С. П. Миронова / - Кам'янець-Подільський, К-ПДУ, 2005 . – 164 с.
20. Методика дослідження психічних процесів у дошкільників з аутизмом: методичні рекомендації / авт. Т. В. Скрипник / – К. : Педагогічна думка, 2008. – 72с.
21. Миронова С. П. Корекційна робота як специфіка професійної діяльності педагога-дефектолога / С. П. Миронова / Дефектологія. – № 2. – 2004 . – С. 11–14.
22. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: Монографія / С. П. Миронова / – Кам'янець – Подільський: Абетка – НОВА, 2007 . – 304 с.
23. Нечаев Н. Н. Психолого-педагогические аспекты подготовки специалистов в вузе / Н. Н. Нечаев / — М., 1985 . — 112 с.
24. Нуркова В. В. Психологія . / В. В. Нуркова, Н. Б. Березанська / – М. : Вища освіта, 2006. – 484 с.
25. Основи спеціальної дидактики / Під ред. І. Г. Єременко / – 2-ге видання, джоп. – К. : Рад. шк., 1986 . – 200 с.

26. Педагогічний словник / За заг. ред. М. Д. Ярмаченка / – К. : Педагогічна думка, 2001 . – 516 с.
27. Педагогічний словник / За редакцією дійсного члена АПН України М. Д. Ярмаченка / – К. : Педагогічна думка, 2001 . – 516 с.
28. Проект концепції державного стандарту освіти розумово відсталих дітей / О. Хохліна, М. Козленко, Г. Мерсіянова, В. Турчинська // Дефектологія. – К. , 2000 . – № 1. – С. 2-4.
29. Родименко І. М. Обласний психолого-медико-педагогічний центр. Науково-методичний посібник. / І. М. Родименко / – К. : Генеза, 2005 . – 192 с.
30. Рубинштейн С. Я. Психологія умовно відсталих школярів / С. Я. Рубинштейн / 3-є изд. – М. : Просвещение, 1986 . – 192 с.
31. Рубинштейн С. Я. Психологія умовно відсталих школярів. / С. Я. Рубинштейн – М. : Просвещение, 1986. – 192 с.
32. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. Синьов, А. Шевцов // Дефектологія. – № 2. – 2004 . – С. 6–11.
33. Синьов В. М. До побудови загальної теорії корекційної педагогіки; визначення предмету науки / В. М. Синьов / Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 19. Корекційна педагогіка та психологія: Зб. наукових праць. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004 . – № 1. – 299 с. – С. 3–22.
34. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. В2ч.Ч1. Олігофренопедагогіка / В. М. Синьов / - К. , 2007. – 241 с.
35. Синьов В. М. Психологія розумово відсталої дитини: підручник / В. М. Синьов, М. П. Матвеева, О. П. Хохліна / – К. : Знання, 2008 . – 359 с.
36. Синьов В. М. Українська корекційна педагогіка та психологія на шляху інтеграції у світовий науковий простір // Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття: Матеріали міжнародної наукової конференції. / В. М. Синьов / – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005 . – 199 с. –

С. 175–179.

37. Синьов В. М. Основи дефектології: Навчальний посібник. / В. М. Синьов, Г. М. Кобернік / – К. : Вища школа, 1994 . – 143 с.
38. Специальная психология / под ред. В. И. Лубовского, Т. В. Розановой, Л. И. Солнцевой. – М. : Академия, 2005 . – 464 с.
39. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В. І. Бондаря / – Луганськ: Альма-матер, 2003 . – 436 с.
40. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За редакцією академіка В. І. Бондаря / – Луганськ: Альма-матер, 2003 . – 436 с.
41. Стадненко Н. М. Нариси з олігофренопсихології. / Н. М. Стадненко, М. П. Матвєєва, А.Г. Обухівська / Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет: інформаційно-видавничий відділ, 2002 . – 200 с.
42. Тарасун В. В. Етапи формування когнітивних стратегій поведінки у дітей з аутизмом (програмування, контролю, обробки інформації) / В. В. Тарасун // Дефектологія. – № 1. – 2005 . – С 15-17.
43. Тарасун В. В. Концепція розвитку, навчання і соціалізації дітей з аутизмом / В. В. Тарасун, Г. М. Хворова / – К. : Наук. світ, 2004 . – 100 с.
44. Фомічова Л. І. Розвиток інтелекту та проектування навчання (чуючі, глухі, слабочуючі дошкільники) / Л. І. Фомічова / – Київ, 1997 . – 98 с.
45. Хохліна О. П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку / О. П. Хохліна / – К. : Пед. думка, 2000 . – 286 с.
46. Хохліна О. П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку / О. П. Хохліна / – К. : Пед. думка, 2000 . – 286 с.
47. Шевцов А. Г. Люди с умственной отсталостью: Обучение и воспитание: Пер. с нем. / А. Г. Шевцов / – М. : Академия, 2003 . – 432 с.

48. Ярмаченко М. Д. Проблеми інтеграції глухих у суспільство: зб. матеріалів I Всеукраїнської конференції з історії навчання глухих в Україні / М. Д. Ярмаченко / – К. , 2001 . – С. 63–66.

**4. Форма підсумкового контролю результатів навчання -
екзамен.**

**5. Засоби діагностики результатів навчання -
контрольні роботи.**